

HUSGRUNDER OCH ODLINGSRÖSEN FRÅN HISTORISK TID I HARG

Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3764 och 3765

Arkeologisk förundersökning samt utredning
Lämning L2016:3568
Fastighet Harg 5:8
Odensala socken
Sigtuna kommun
Stockholms län

Författare Sofia Lindell

Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsens diarienummer:	25896-2024 (arkeologisk förundersökning) 26002-2024 (arkeologisk utredning)
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2024-06-28
Uppdragsnr i KMR:	202400892 (arkeologisk förundersökning) 202400893 (arkeologisk utredning)
Företagare:	Celini AB
Fastighet:	Harg 5:8
Berörda lämningar, KMR:	L2016:3568
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning samt utredning
Utförandetid, fältarbete:	23–25 juli 2024
Inmätningssystem:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdssystem:	RH 2000
Projektledare:	Sofia Lindell
Rapportansvarig:	Sofia Lindell
Fältpersonal:	Sofia Lindell, Malin Karlén
Planer och layout:	Medea Nyström Huuva
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

ARKEOLOGIKONSULT
Karins väg 5, 194 61 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41
www.arkeologikonsult.se

Fastighetskartan (Topografi 10 och Fastighetsindelning): ©Lantmäteriet
Drönarbild: Spridningstillstånd Lantmäteriet, ärendenummer LM2024/04418.
Omslagsbild: Utsikt över Hargs hagmarker. Foto från väster.

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

HUSGRUNDER OCH ODLINGSRÖSEN FRÅN HISTORISK TID I HARG

Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3764 och 3765

Arkeologisk förundersökning samt utredning

Lämning L2016:3568

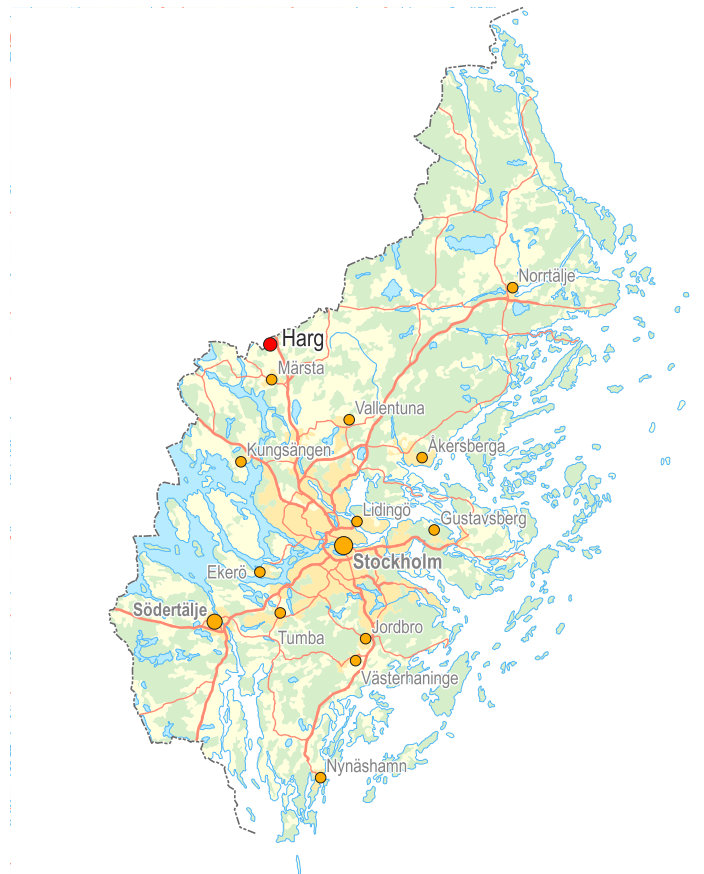
Fastighet Harg 5:8

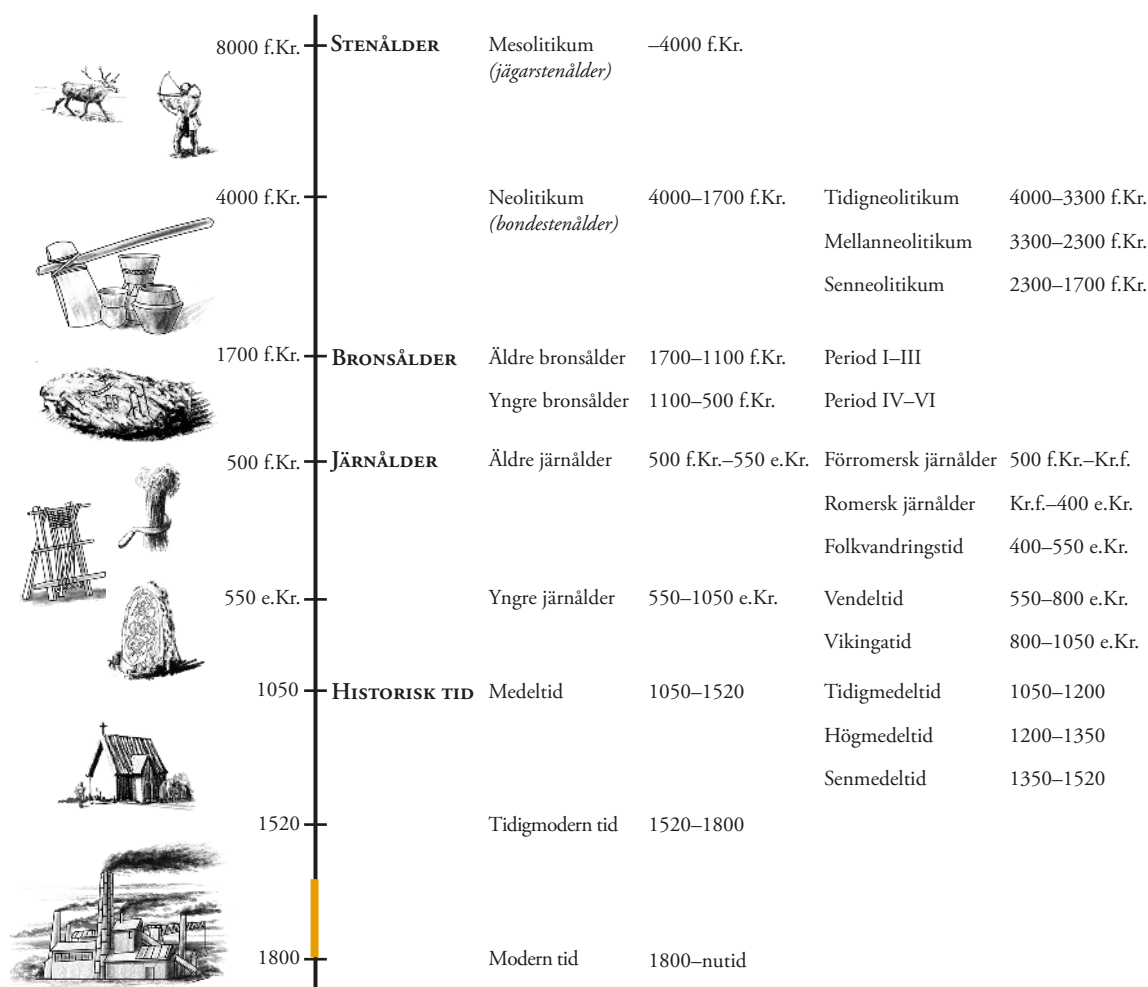
Odensala socken

Sigtuna kommun

Stockholms län

Författare Sofia Lindell

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

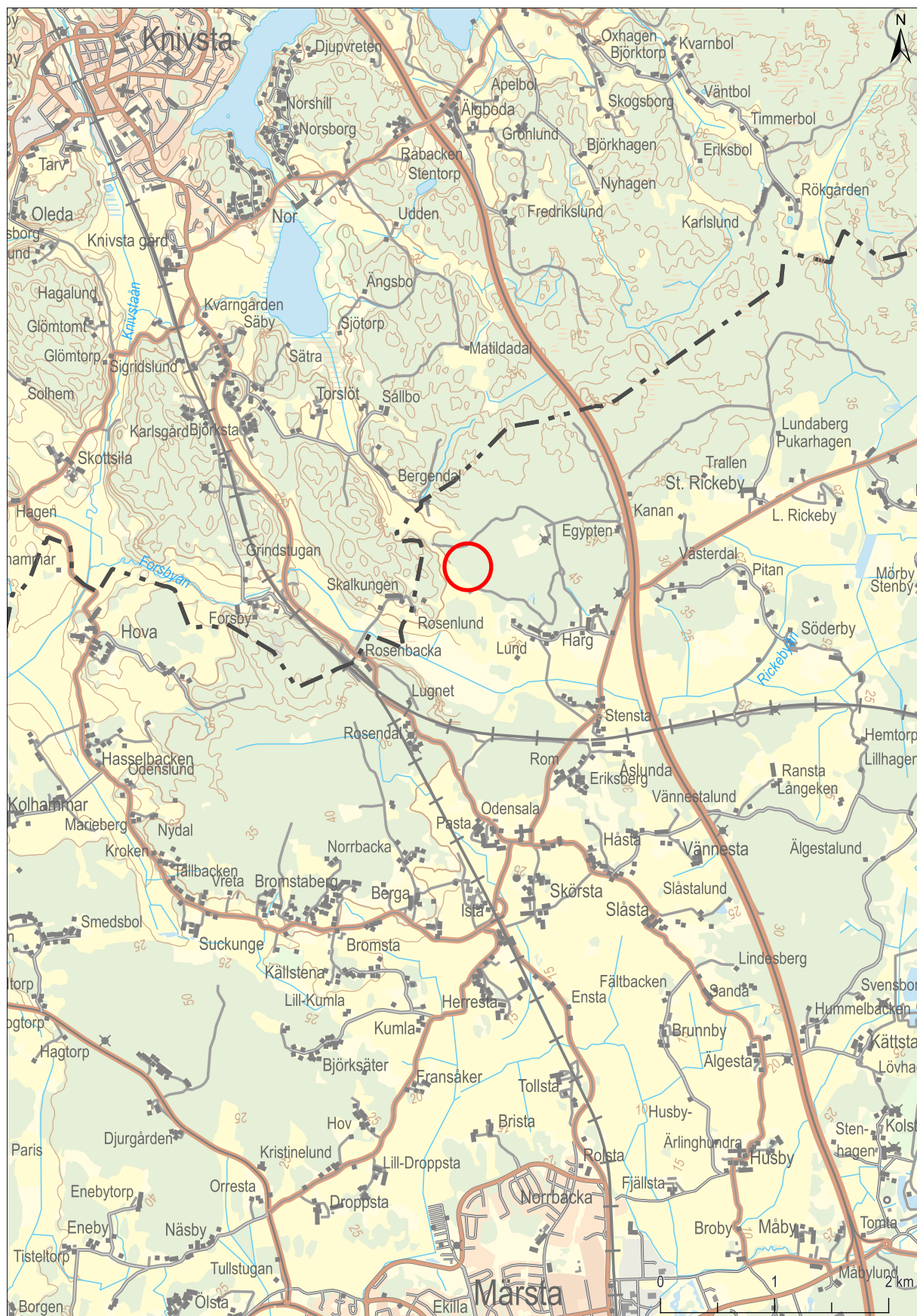
eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	8
Tidigare arkeologiska insatser	9
GENOMFÖRANDE	10
Kart- och arkivstudier	10
Arkeologisk förundersökning och utredning	10
RESULTAT	11
Kart- och arkivstudier	11
Arkeologisk utredning.....	12
Arkeologisk förundersökning	13
SLUTSATS	16
REFERENSER	18
Litteratur	18
Digitala källor	18
Kartor	18
BILAGOR.....	19
Bilaga 1. Schakt	19
Bilaga 2. Kontexter	21

Figur 1. Undersökningsområdet i Harg i Odensala. Mot bakgrund av Topografi 50, skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har under juli månad 2024 på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län utfört en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av lägenhetsbebyggelse L2016:3568 (dnr 25896-2024). Därtill har en arkeologisk utredning utförts av två boplatzlägen (dnr 26002-2024). Båda undersökningarna är belägna i Harg i Odensala, Sigtuna kommun (figur 1).

Vid den *arkeologiska förundersökningen* av L2016:3568 påträffades fyra odlingsrösen, odlingslager och ett lager innehållande tegelkross. Intill lagret fanns också ett fåtal skärvor rödgods och glas samt ett fåtal djurben. Två sedan tidigare kända husgrunder karterades och dokumenterades. Det historiska kart-

materialet visar att marken runt lägenhetsbebyggelsen varit odlad, vilket både odlingsrösen och odlingslager bekräftar.

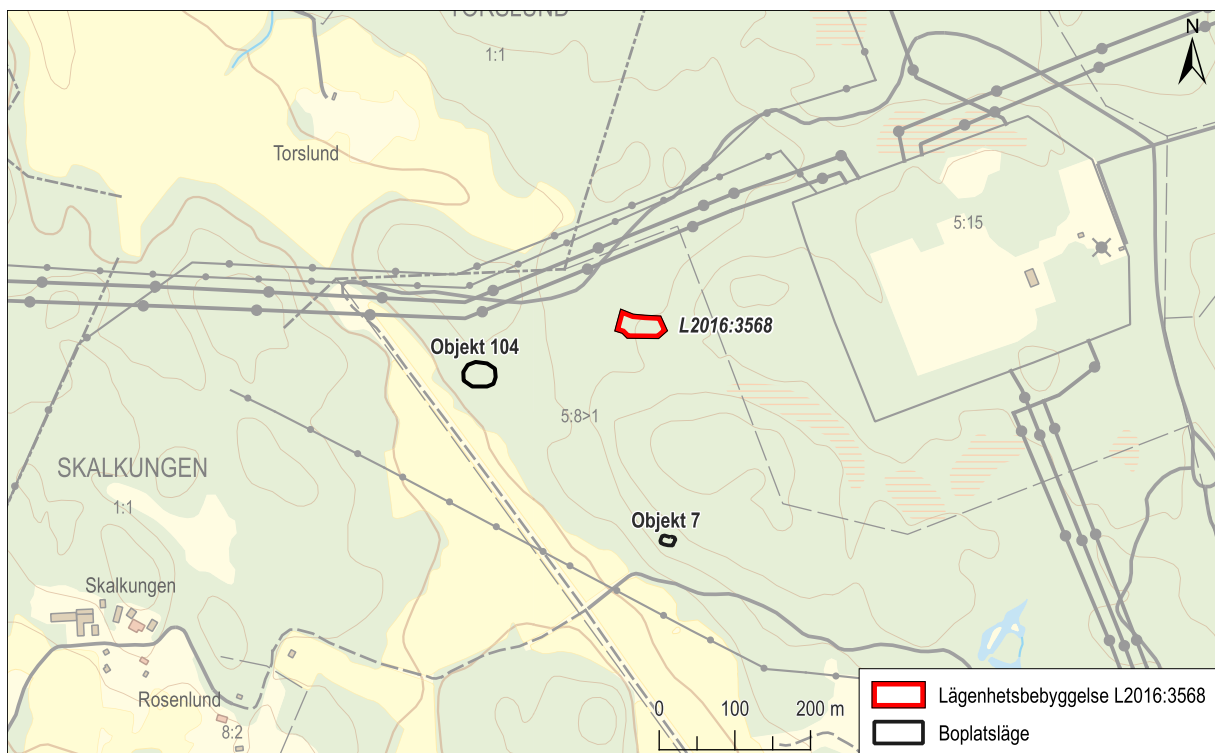
Efter den arkeologiska förundersökningen har odlingsrösen registrerats i Kulturmiljöregistret som övrig kulturhistorisk lämning L2024:4092–4095. Området med odlingsmarken norr om den registrerade lägenhetsbebyggelsen har inkluderats i fornlämnings geometri som även justerats något åt väster.

Vid den *arkeologiska utredningen* av de två boplatzlägena framkom inget av antikvariskt intresse.

INLEDNING

Arkeologikonsult har under juli 2024 på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län utfört en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av lägenhetsbebyggelsen L2016:3568, samt en arkeologiska ut-

redning av två sedan tidigare utpekade boplatzlägen (objekt 7 och objekt 104) i Harg i Odensala, Sigtuna kommun. Beställaren var Celini AB som planerar exploatera området inför anläggande av en travbana.

Figur 2. Lägenhetsbebyggelse L2016:3568 (arkeologisk förundersökning) samt de två boplatzlägena (objekt 7 och objekt 104; arkeologisk utredning). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:10 000.

Syftet med *förundersökningen* var att på ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera och kartera de kända husgrunderna inom fornlämningen samt att avgränsa lämningen för att förhindra skador vid planerad exploatering för anläggande av en ny travbana.

Syftet med *utredningen* var att ta reda på om idag okända fornlämningar berörs av den planerade exploateringen, och att klargöra fornlämningsstatus, samt att på ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera, antikvariskt bedöma och avgränsa dessa.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Undersökningsområdet ligger i delvis kuperad och stenig terräng. De två husgrunderna inom L2016:3568 ligger på en mindre höjd med äldre åkermark samt bergig terräng runt om (figur 3).

De två boplatslägena ligger i en sydvästsluttning. Objekt 7 är belägen i en något mer kuperad omgivning och objekt 104 i en svagare sluttning med överblick över Hargs hagmarker.

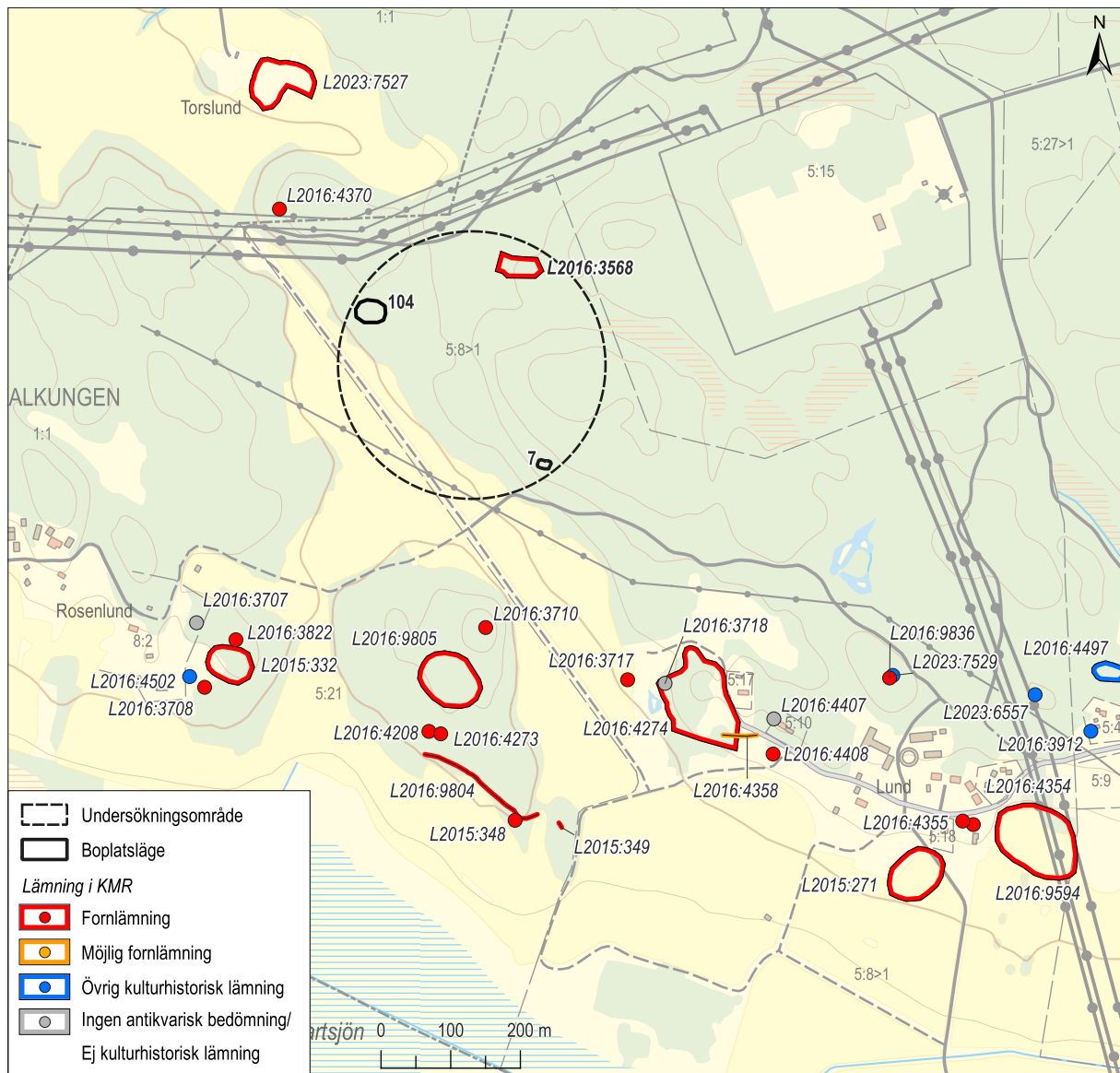
I undersökningsområdets närområde finns boplatser från stenålder, järnåldersgravfält, runstenar, ensamliggande stensättningar och hägnadssystem samt boplatser som sannolikt har tillkommit under bronsålder – järnålder (figur 4). Från historisk tid finns,

utöver den bebyggelse som finns i Harg i nutid, två by-/gårdstomter och lägenhetsbebyggelser. Omgivningarna i stort utgörs av en rik kulturbygd som är en del av en sammanhängande slättbygd med äldre gårds- och bylägen, samt ett bevarat ålderdomligt vägnät. Bygden har varit bebodd under mycket lång tid och det är först i nära nutid som modern exploatering har gjort att landskapet har börjat förändras märkbart.

Odensala hette tidigare *Odensharg*, där förledet *Oden* syftar till guden Oden och efterledet *-harg* syftar på en sakral plats. Troligen ändrades namnet till Odensala för att skilja Odens harg från gården Harg (Berger 2023).

Figur 3. Översikt över L2016:3568 (markerad med vit cirkel). I bakgrunden pågår avverkning av objekt 104. Foto från nordost.

Figur 4. Fornlämningsbilden i området runt Harg. Lämningen efter torpet Torslund (L2023:7527) syns uppe till vänster. Söderut finns bland annat de boplatser som registrerades efter inventeringen år 2000 av Guinard & Wikborg. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:10 000.

Tidigare arkeologiska insatser

I närområdet har ett flertal arkeologiska utredningar utförts.

År 2000 utfördes en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastighet Odensala-Harg 5:8 (Guinard & Wikborg 2000). Resultatkartan saknas dock i rapporten vilket gör att det inte går att utläsa vilka områden som undersökts. Inom projektet dokumenterades den nu aktuella lämningen L2016:3568 genom fotografering. Beskrivningen som fanns i Kulturmiljöregistret från 1979 behölls intakt. I beskrivningen omnämns några odlingsrösen i anslutning till lämningen, dock går det inte att avgöra vilka.

År 2022 utfördes en arkeologisk utredning etapp 1 inför planerad ombyggnation av kraftledning mellan Sigtuna och Odensala kyrka (Kihlstedt 2022). Inga fornlämningar i direkt anslutning till undersökningsområdet hittades men ett av boplatslägena inom ramen för föreliggande utredning pekades ut (**objekt 104**). Ytterligare två möjliga stenåldersboplatslägen en bit öster samt sydöst om det aktuella området pekades ut.

Under hösten 2022 och våren 2023 utfördes en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inför utbyggnad av transformatorstationen Odensala station i Sigtuna kommun (Ählström 2023). Inga lämningar registrerades dock i närområdet.

Under 2023 pågick tre utredningar i undersökningsområdets närområde, varav ett projekt (Ählström 2024) inte har avrapporterats. Den andra utredningen som utfördes av Arkea Kulturmiljö (Stjärna, Persson & Johansson 2023) påvisade inget av antikvariskt intresse inom föreliggande undersökningsområde.

Den tredje arkeologiska utredningen (etapp 1) utfördes av Arkeologikonsult 2023 (Berger 2024). Här pekades **objekt 7** ut som ett möjligt boplatsläge och ingår nu i den aktuella utredningen. Vidare pekades två ytterligare boplatslägen ut strax norr om det aktuella undersökningsområdet tillsammans med by-/gårdstomt L2023:7527, vilken utgör lämning efter torpet *Torslund*.

GENOMFÖRANDE

Kart- och arkivstudier

Kart- och arkivstudien omfattade en genomgång av Kulturmiljöregistret (KMR) och kyrkobokföring för Odensala socken på Riksarkivet (SVAR). Historiskt kartmaterial från Lantmäteriets hemsida rektifierades och analyserades tillsammans med nutida kartmaterial, så som Lantmäteriets höjddatabas och strandlinjekartor från Sveriges Geologiska undersökning (SGU). En genomgång av relevanta arkeologiska rapporter gjordes också.

Arkeologisk förundersökning och utredning

Förundersökningen och utredningen föregicks av en relativt omfattande avverkning av skog samt röjning av sly och buskar för att områdena skulle vara tillgängliga för maskin och arkeologer.

Förundersökningen och utredningen genomfördes genom sökschaktning med grävmaskin. Valda delar av matjordshorisonter i schakten vid utredningen av de två boplatslägena handsållades för att fånga upp eventuella kvartsavslag och keramik.

Undersökningsområdet för L2016:3568 bestod av fornlämningens utbredning med en buffertzona på 25 meter. Inom undersökningsområdet för fornläm-

ningen togs 18 schakt upp om totalt 354 m². Detta motsvarar 4,8 % av undersökningsområdet. Ett fåtal schakt lades delvis inom fornlämningens geometri för att närmare avgränsa lämningen. Att inte fler schakt lades inom geometrin beror på den terräng som finns på platsen.

Terrängen var bitvis mycket besvärlig för maskinen med stora block och mycket stenig mark. Träd från avverkningen låg inom undersökningsområdet och även på en av husgrunderna. Träden fick därmed först flyttas för att tillgängliggöra en korrekt kartering av lämningarna.

Inom de två boplatslägena som ingick i utredningen togs sammanlagt sex schakt upp. Schakten placerades efter förutsättningarna i fält och för att täcka in så mycket som möjligt av de två objekten.

Inom objekt 104 togs fyra schakt upp om totalt 89 m² vilket motsvarar 7,8 % av ytan. Arbetet försvårades något av att det låg en hel del större avverkade träd på flera ställen, samt den relativt steniga och blockiga terrängen.

Inom objekt 7 togs två schakt om totalt 30 m², vilket motsvarar 15 % av ytan. Här var vägen upp till undersökningsområdet väldigt stenig och relativt svårframkomlig för maskinen.

RESULTAT

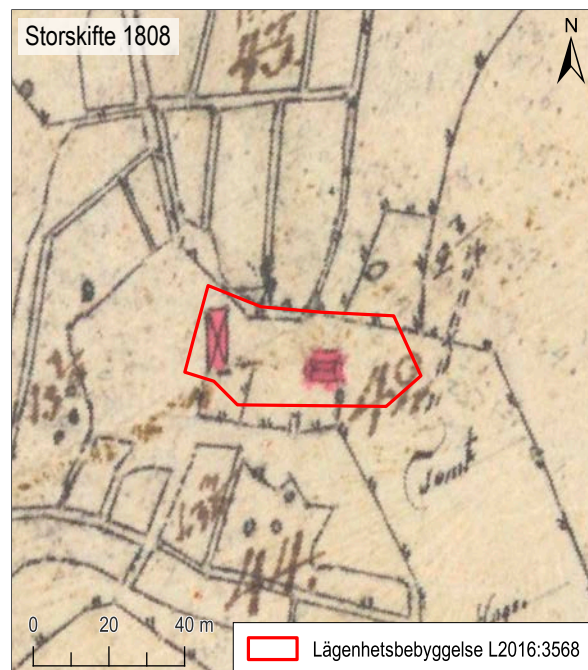
Kart- och arkivstudier

Fornlämning L2016:3568 är registrerad som lägenhetsbebyggelse och utgörs av två husgrunder. Dessa utgör resterna av torpet Gröndal och återfinns i kartmaterialet på storskifteskartan från 1808 (figur 5). Torpet upptas första gången i husförhållanden 1760.

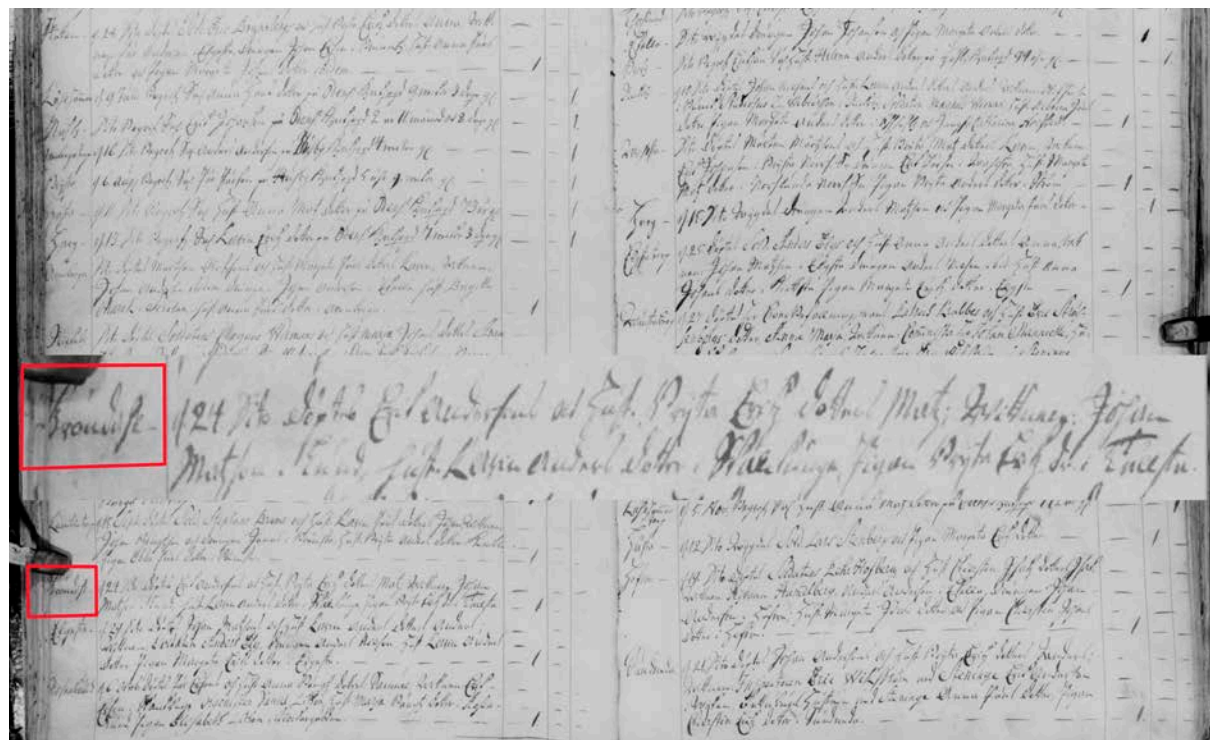
Enligt födelseboken föds år 1727 barnet Mats vars föräldrar hette Erik Andersson och Brijta Eriksdotter (figur 6). Mats blev senare soldat och tog då namnet Gröndal efter torpet han föddes på.

År 1760 bebos Gröndal, som då ligger under Hargs rote, av Erik Zachrisson och hans hustru Lisa. Dessa är födda 1705 och bor på torpet fram till 1784.

På 1867 års generalstabskarta finns torpet inte längre utmärkt. Kyrkobokföringen visar att Gröndal var bebott fram till 1856 och att det därefter troligen övergavs (Thorell 1985). Den sista boende på torpet var änkan Cajsa Andersdotter, född 1780 i Odensala.

Figur 5. Gröndal med sina två hus på en storskifteskarta från 1808. Skala 1:2000.

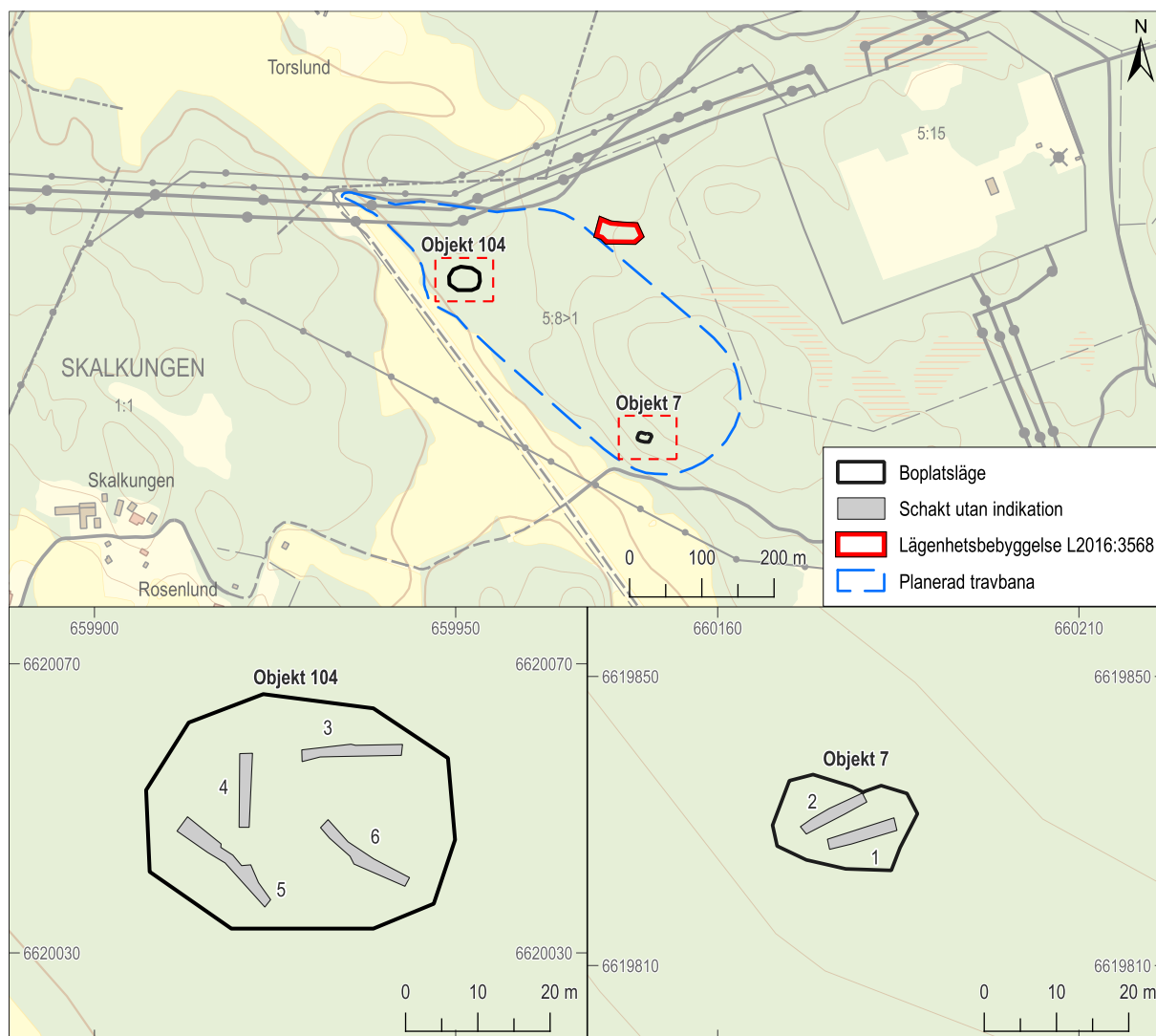

Figur 6. Den 24:e september 1727 föds Mats på torpet Gröndal under Hargs rote. Urdrag ur födelseboken för Odensala socken för åren 1714–1779.

Arkeologisk utredning

Vid den arkeologiska utredningen av de två boplatslägena (objekt 7 och objekt 104) grävdes totalt sex schakt (figur 7). Samtliga schakt var utan arkeologisk

indikation. Inget av antikvariskt intresse framkom således vid den arkeologiska utredningen (figur 7).

Figur 7. Schakt inom arkeologisk utredningen av de två boplatslägena (objekt 7 och objekt 104). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:10 000. De nedre detaljplanerna i skala 1:1 000.

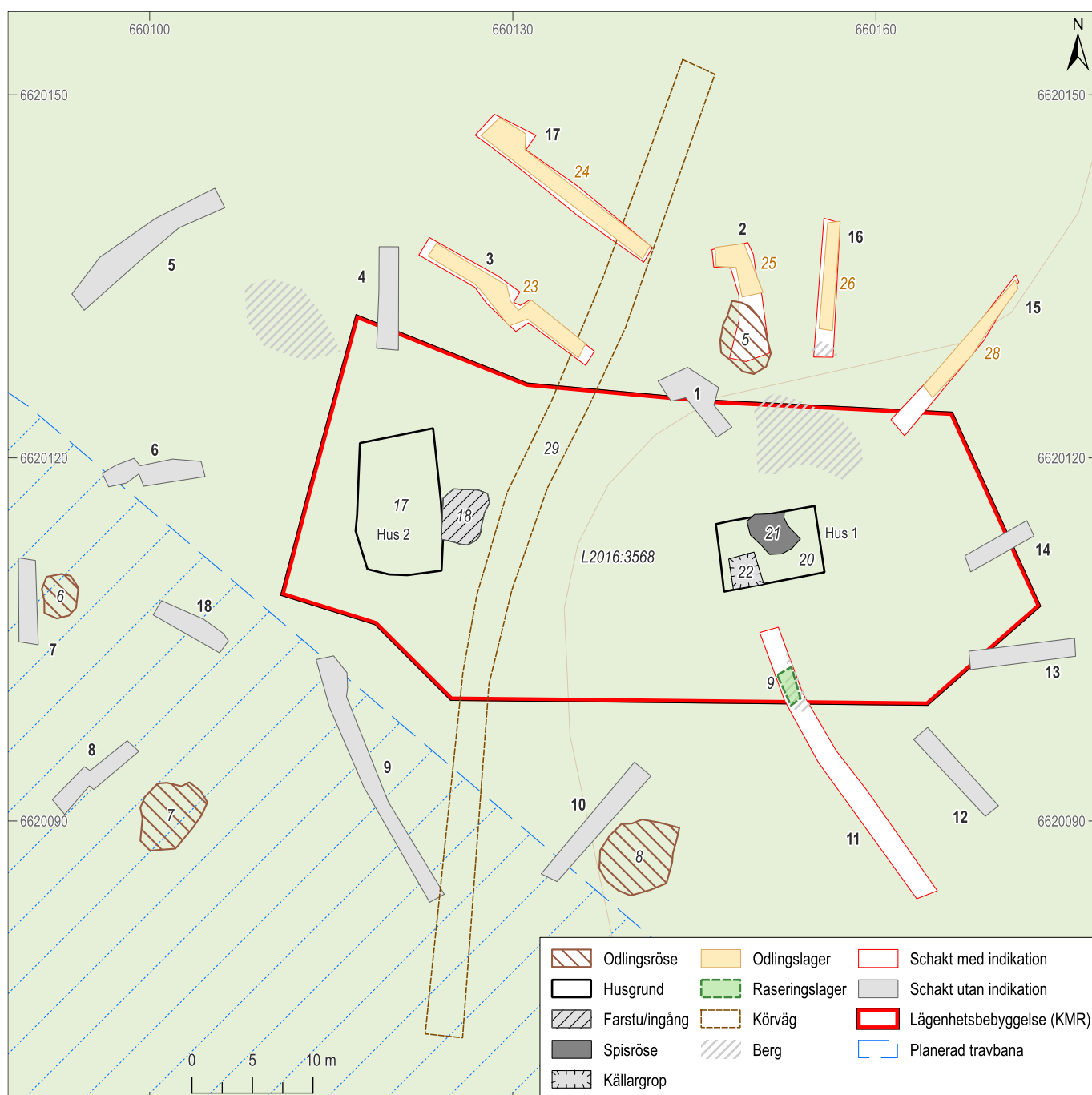
Arkeologisk förundersökning

Vid den arkeologiska förundersökningen av L2016:3568 påträffades de två syllstensgrunderna (hus 1 och hus 2; figur 8–10). Inom hus 1 framkom även ett spisiröse och en källargrop, och inom hus 2 en möjlig farstu/ingång.

I den omkringliggande odlingsmarken till husgrunderna påträffades fyra odlingsrösen (se figur 11) och rester av odlingslager. I schakt 11 framkom ett raseringslager innehållande tegelkross. I samma

schakt framkom även majoriteten av de fynd som gjordes på platsen (se figur 12). Det rör sig om skärivor av rödgods och glas samt ett fåtal djurben. I övrigt påträffades ett bryne på en av syllstenarna i den västra kortsidan till hus 1 samt en hästskobrodd av modernt slag i schakt 15. Alla fynd återdeponerades i fält.

En körväg som går mellan de två impedimenten där husgrunderna ligger mättes in som recent störning.

Figur 8. Karta över schakt och anläggningar inom förundersökningen av 2016:3568. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:500.

Figur 9. Husgrund 1 med spisröset och källargropen. Foto från nordväst.

Figur 10. I förgrunden skymtas den västra långsidan av husgrund 2. I bakgrunden syns impedimentet där husgrund 1 ligger. Foto från väster.

Figur 11. Odlingröse 8. Röset är näst intill gravlikt. Foto från norr.

Figur 12. Rödgoods, glas och djurben från schakt 11.

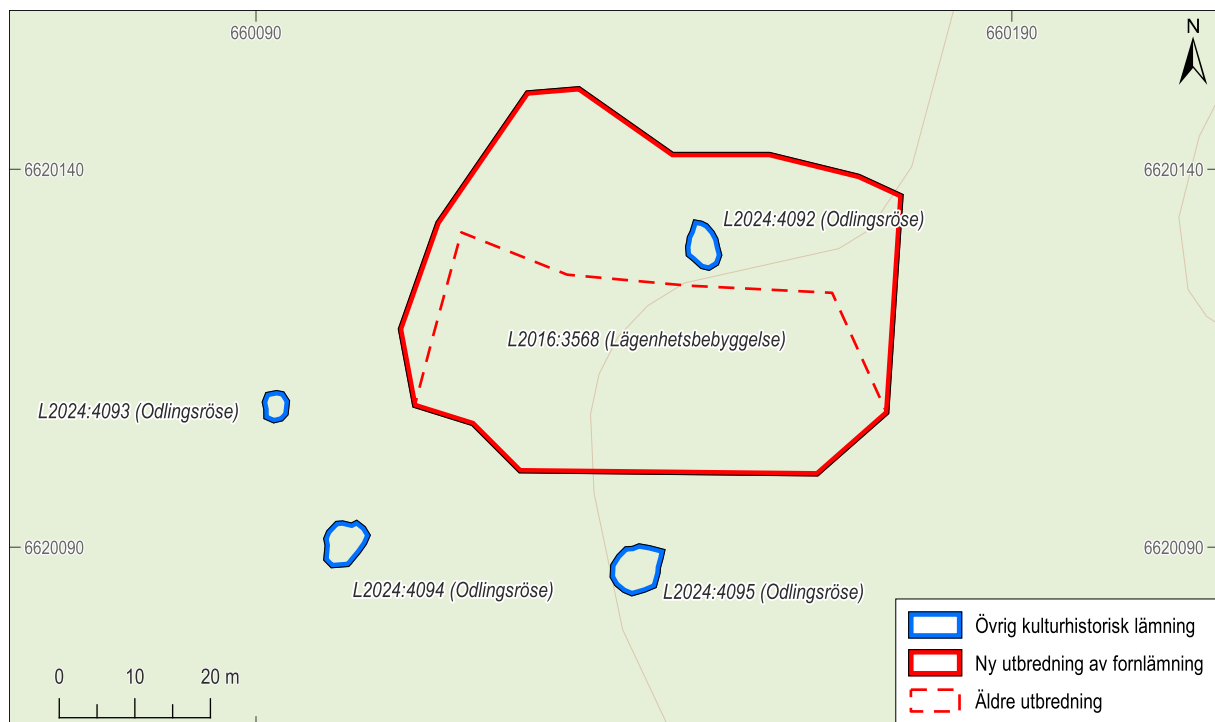
SLUTSATS

De fyra odlingsrösen som påträffades vid den arkeologiska förundersökningen har registrerats i Kulturmiljöregistret som *övrig kulturhistorisk lämning* (figur 13 och 14). Lägenhetsbebyggelsen L2016:3568 har fått en större geometeri och innefattar nu även odlingsmarken.

Vid den arkeologiska utredningen framkom inget av antikvariskt intresse.

Lämningsnr (KMR)	Lämningsstyp	Tidigare antikvarisk bedömning	Ny antikvarisk bedömning	Undersökningsstatus	Beskrivning av lämning
L2024:4092	Odlingsröse		Övrig kulturhistorisk lämning	Ej undersökt	Odlingsröse, ca 6x4 m stort och 0,5 m högt, bevuxet med hallonbuskar m.m. Sten i st ca 0,1–1,0 m. I ytterkant ligger större stenar som innesluter de mindre.
L2024:4093	Odlingsröse		Övrig kulturhistorisk lämning	Ej undersökt	Odlingsröse, ca 4x3 m stort och 0,7 m högt, med delvis skärvig större sten i st ca 0,2–1,5 m. De större stenarna innesluter de mindre. Delvis övermossad och bevuxen med sly.
L2024:4094	Odlingsröse		Övrig kulturhistorisk lämning	Ej undersökt	Odlingsröse, ca 6x5 m stort och 0,5 m högt, med sten i st ca 0,1–2,0 m. De större stenarna placerade i ytterkant och innesluter de mindre. Ligger i nederkant på mindre sydvästsluttning.
L2024:4095	Odlingsröse		Övrig kulturhistorisk lämning	Ej undersökt	Odlingsröse, ca 3x2 m stort och 1,0 m högt, näst intill gravliknande. Sten i st ca 0,1–1,0 m. Delvis övermossad och bevuxen med gran, björk, ris och sly. Uppbyggd med större sten runt kanten och mindre stenar in mot mitten av röset.
L2016:3568	Lägenhetsbebyggelse	Fornlämning	Fornlämning	Ej undersökt	Torplämning, ca 56X63 m stor, N–S riktning. Bestående av 2 syllstensgrunder, hus 1 i öster och hus 2 i väster. Syllstensgrund, <i>hus 1</i> , ca 8x6 m stor, Ö–V riktning, bestående av natursten, både plana och klumpformade, i storlek ca 0,2–0,8 m. Längst norra långsidan är syllstenen svärfångad. Kraftigt övertorvad och bevuxen med högt gräs, sly och mindre träd (nu mestadels avverkade). I SV hörnet finns en källargrop och längst norra långsidan ett spisröse. Ligger NV om ett stort block. Syllstensgrund, <i>hus 2</i> , ca 11x7 m stor, N–S riktning. Stenarna är i storlek från ca 0,2–1,0 m. Grunden bevuxen med björk, högt gräs samt diverse buskar och stubbar. I öster i svacka ner mot körväg finns en ansamling av större block vilka delvis skulle kunna utgöra tröskelstenar/ingång. Norr om husgrunderna finns bevarad äldre odlingsmark.

Figur 13. Tabell över ändringar i Kulturmiljöregistret (KMR).

Figur 14. Plan över ändringar i Kulturmiljöregistret (KMR). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:1 000.

REFERENSER

Litteratur

BERGER, Å. 2023. *Kring Harg och Söderby. Arkeologisk utredning etapp 1, Harg 5:13 m.fl. Odensala socken. Sigtuna kommun, Stockholms län. Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3694.*

BERGER, Å. 2024. *Kring Harg och Söderby. Arkeologisk utredning etapp 1 Lämning 2016:4020 m.fl. Fastighet Harg 5:13 m.fl. Odensala socken Sigtuna kommun Stockholms län. Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3694.*

GUINARD, M. & WIKBORG, J. 2000. *Arkeologisk utredning. Odensala-Harg 5:8, Odensala socken, Sigtuna kommun, Stockholms län, Uppland. SAU Rapport 2000:13.*

KIHLSTEDT, B. 2022. *Kraftledning Sigtuna–Odensala Arkeologisk utredning etapp 1 Haga, Odensala och S:t Pers socknar Sigtuna kommun Stockholms län Uppland Vassunda och Knivsta socknar Knivsta kommun Uppsala län Uppland. Stiftelsen Kulturmiljövård Rapport 2022:63.*

STJÄRNA, T., PERSSON, G. & JOHANSSON, Å. 2023. *Uppsalapaketet Arkeologisk inventering inför uppförande av två nya kraftledningar mellan Mebedeby – Odensala och en 220 kV ledning mellan Bredåker – Jälla. Tierp, Uppsala, Knivsta och Sigtuna kommuner, Uppsala och Stockholms län. Arkea Kulturmiljö (Ej tryckt).*

THORELL, E. 1985. *Hur Hargs by blev Hargs gård. I: Guinard, M & Wikborg, J. 2000. Arkeologisk utredning. Odensala-Harg 5:8, Odensala socken, Sigtuna kommun, Uppland. Societas Archaeologica Upsaliensis. Rapport 2000:13.*

ÄHLSTRÖM, J. 2023. *Odensala station Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 Odensala-Harg 5:15 m.fl. Odensala socken Sigtuna kommun Stockholms län Uppland. Stiftelsen Kulturmiljövård Rapport 2023:56.*

ÄHLSTRÖM, J. 2024. *Spillvattenledning, Knivsta–Märsta. Arkeologisk utredning etapp 1 Knivsta, Odensala och Husby-Ärlinghundra socknar. Uppsala och Stockholms län. Uppland. Stiftelsen kulturmiljövård Rapport 2024:21*

Digitala källor

KULTURMILJÖREGISTRET (KMR)
Riksantikvarieämbetets söktjänst (Fornsök) med alla kända registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Sverige
<https://app.raa.se/open/fornsok/>

RIKSARKIVET SÖK I ARKIVEN, SVAR

Odensala kyrkoarkiv, Födelse- och dopböcker, SE/SSA/1547/C I/1 (1714–1779), bildid: C0048313_00060, sida 55
https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0048313_00060

Kartor

Lantmäterimyndighetens arkiv
ODENSALA.HARG M.FL.
STORSKIFTE MED RÅGÅNGSÅTGÄRD 1808
Odensala socken, Stockholms län
Aktbeteckning: 01-ode-61

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)
<https://apps.sgu.se/kartvisare/>

BILAGA 1. SCHAKT

Arkeologisk förundersökning

Schakt-nr	Typ	Area (m²)	Djup (m)	Beskrivning	Kontext
1	Schakt utan indikation	14,0	0,4	Under grästorv framkom morän med inslag av tegel. Stenigt.	
2	Schakt med indikation	23,2	0,5	Odlingsröde i schaktets södra del. I övrigt odlingsmark under grästorv. Inslag av tegel. Därunder steril.	5, 25
3	Schakt med indikation	29,9	0,4	Under grästorven hårt packad åkermark, i princip stenfri. Därunder steril.	23
4	Schakt utan indikation	14,2	0,4	Under grästorv framkom sandig silt med inslag av natursten. Därunder delvis odlingsyta, och därunder steril samt berg i dagen.	
5	Schakt utan indikation	28,5	0,5	Matjord ca 0,15–0,20 m. Därunder lera. Blött då schaktet låg direkt in mot berget.	
6	Schakt utan indikation	13,1	0,2	Under grästorv framkom sandig silt och mycket stenigt, eventuellt ändmorän. Svårskaktat.	
7	Schakt utan indikation	10,4	0,4	Under grästorv framkom sandig siltig morän. Därunder steril lera. Schaktet grävdes för att avgränsa odlingsröse.	
8	Schakt utan indikation	11,6	0,3	Under grästorv framkom något stenig undergrund. I SV mer lerigt.	
9	Schakt utan indikation	32	0,4	Under grästorv framkom sandig silt med inslag av rundad natursten. I söder näst intill stenfritt. Under kommer sterilen.	
10	Schakt utan indikation	19,0	0,2	Under grästorv framkom sandig morän.	
11	Schakt med indikation	44,8	0,5	Under grästorven i schaktets västra del framkom ett raseringslager med tegelkross. I matjorden väster om, samt över fanns skärvar av rödgods och glas samt djurben (återdeponerades). Underst berg i dagen. I schaktets mittersta de mycket stenigt.	9
12	Schakt utan indikation	12,7	0,4	Grästorv, sandig silt och där under steril mark. Något stenigt.	
13	Schakt utan indikation	13,3	0,3	Under grästorv framkom sandig siltigt material. Under steril lera. Något stenigt längst i väst.	
14	Schakt utan indikation	8,3	0,2	Under grästorv framkom siltig matjord. Under steril lera.	
15	Schakt med indikation	19,4	0,6	Grästorv, odlad mark ca 0,5 m tjockt, med inslag av tegel och kol. Fynd av hästskobrodd (återdeponerad).	28
16	Schakt med indikation	16,7	0,4	Under grästorv framkom odlingsmark med inslag av tegel.	26
17	Schakt med indikation	33,0	0,4	Matjord ca 0,10 m tjock. Därunder ett kompakt odlingslager med inslag av bränd lera. Förekomst av ett fåtal stenar på rad men bedöms som naturlig ansamling efter utvidgning av schaktet.	24
18	Schakt utan indikation	10,1	0,5	Blockrik mark. Under grästorv framkom brun matjord full av naturligt rundad sten. Ett antal större stenar i st ca 1,2 m på längsta sidan. Under gul sandig undergrund.	

Bilaga 1. Schakt, forts.

Arkeologisk utredning

Schakt-nr	Typ	Area (m²)	Djup (m)	Beskrivning
1	Schakt utan indikation	15,5	0,4	Under grästorven framkom direkt sandig och stenig morän.
2	Schakt utan indikation	14,7	0,4	Under grästorven framkom direkt sandig och stenig morän.
3	Schakt utan indikation	20,6	0,4	Under grästorven framkom ett lager sandig matjord, upp till ca 0,1 m tjockt. Därunder sandig och stenig morän. Undergrund av steril lera. Inslag av kol.
4	Schakt utan indikation	16,1	0,2	Under grästorven framkom ett tunt lager matjord, upp till ca 0,1 m tjockt. Därunder bitvis stenig och sandig morän. Undergrund av steril lera.
5	Schakt utan indikation	29,9	0,4	Under grästorven framkom ett tunt lager sandig matjord, upp till 0,1 m tjockt. Bitvis stenigt. Inslag av kol. Undergrund av steril lera. Schaktet breddades något i väster.
6	Schakt utan indikation	22,6	0,4	Under grästorven framkom ett tunt lager matjord, upp till 0,1m tjockt. I väster bitvis stenigt, i öster stenfritt. Inslag av kol och tegelfnyk. Undergrund av steril lera.

BILAGA 2. KONTEXTER

Arkeologisk förundersökning

Kontext-nr	Typ	Storlek (m)	Höjd/djup (m)	Beskrivning	Schakt	Lämnings-nr (KMR)
5	Odlingsröse	6,1x4,0	0,5	Odlingsröse bevuxet med hallonbuskar. I ytterkant ligger större stenar som innesluter de mindre. Stenstorlek ca 0,1–1,0 m. Ej helt framtagna då maskinen hade svårt att ej riva hela röset.		L2024:4092
6	Odlingsröse	3,7x3,0	0,7	Odlingsröse med delvis skärvig större sten, ca 0,2–1,5 m i stenstorlek. De större stenarna innesluter de mindre. Delvis övermossad och bevuxen med sly.		L2024:4093
7	Odlingsröse	6,4x5,4	0,5	Odlingsröse med sten, ca 0,1–2,0 m i stenstorlek. De större stenarna placerade i ytterkant och innesluter de mindre. Ligger i nederkant på mindre sydvästslutning.		L2024:4094
8	Odlingsröse	6,5x5,7	1	Odlingsröse, näst intill gravliknande. Delvis övermossad och bevuxen med gran, björk, ris och sly. Uppbyggd med större sten runt kanten och mindre stenar in mot mitten av röset. Stenstorlek ca 0,1–1,0 m.		L2024:4095
9	Raseringslager	2,7x2,2	0,1	Raseringslager med äldre (ej maskinslaget) tegel.	11	
17	Husgrund	11,6x7,0	0,4	Syllstensgrund, hus 2, i N–S riktning. Stenarna är i storlek från ca 0,2–1,0 m. Grunden bevuxen med björk, högt gräs samt diverse buskar och stubbar. I öster i svacka ner mot körväg finns en ansamling av större block vilka delvis skulle kunna utgöra tröskelsten/ingång. N–S riktning.		L2016:3568
18	Farstu/ingång	4,6x3,7	0,4	Eventuell ingång till hus 2. Består av en samling naturliga block som ligger samlade intill syllstensraden.		L2016:3568
20	Husgrund	8,4x5,6	0,4	Syllstensgrund, hus 1, bestående av plan och klumpformad natursten, ca 0,2–0,8 m i stenstorlek. Längst norra långsidan är syllstenen svår-fångad. Kraftigt övertorvad och bevuxen med högt gräs, sly och mindre träd (nu mestadels avverkade). I SV-hörnet en källargrop och längst norra långsidan ett spisröse. Ligger NV om ett stort stenblock. Fynd av ett bryne (återdeponerades) på en av de plana syllstenarna på västra kortsidan.		L2016:3568
21	Spisröse	3,9x3,4	0,5	Spisröse, kraftigt övertorvad och bevuxet med sly och rönn. Två stubbar i västra samt norra delen. Ett flertal stenar, ca 0,3–0,5 m i stenstorlek, synliga.		L2016:3568
22	Källargrop	2,7x2,5	0,9	Källargrop, delvis inrasad, i SV hörnet av hus 1. Stensladd med mestadels skarpkantad natursten i storlek ca 0,3–0,6 m. I väst en möjlig ingång.		L2016:3568
23	Odlingslager	15x2	0,15	Beigebrå odlingslager med enstaka inslag av tegelkross.	3	L2016:3568
24	Odlingslager	17x2,2	0,15	Beigebrått odlingslager med enstaka inslag av tegelkross och kol.	17	L2016:3568
25	Odlingslager	4,4x2,8	0,15	Beigebrått odlingslager.	2	L2016:3568
26	Odlingslager	9x1,1	0,15	Beigebrått odlingslager med inslag av tegel.	16	L2016:3568
28	Odlingslager	11,5x1,2	0,5	Gråbeige, något lerigt, odlingslager. Fynd av hästskobrodd av modern slag. Återdeponerad.	15	L2016:3568
29	Körväg			Körväg (recent) i N–S riktning.		L2016:3568

Rapporter från Arkeologikonsult 2024:3764 och 3765